

## Besluit

**Definitief accreditatierapport en -besluit met een positieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Bachelor of Science in het milieu- en preventiemanagement (academisch gerichte bachelor) van de HUB-EHSAL**

### 1. Inleiding

<b>datum</b>	Bij brief van 17 februari 2012 heeft het instellingsbestuur van de HUB-EHSAL te Brussel
19 juli 2012	een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
<b>onderwerp</b>	(NVAO) voor de opleiding Bachelor of Science in het milieu- en preventiemanagement
Ontwerp van	(academisch gerichte bachelor). Deze aanvraag is ontvangen op 17 februari 2012 en
accreditatierapport en -besluit	ontvankelijk verklaard op 19 maart 2012.
ABA Milieu- en	De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling
Preventiemanagement	uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Hogescholenraad
(000306)	(VLHORA).
<b>bijlage</b>	

1 De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Everard van Kemenade, doctor in de bedrijfskunde, consultant quality management op de buitenlandse markt;

Leden:

- Wynand Wijnen (onderwijsdeskundige), emeritus hoogleraar "Ontwikkeling en Onderzoek van Hoger Onderwijs" aan de Universiteit Maastricht;
- Raf Bouckaert (domeindeskundige), afdelingsleider milieubeheer centraal laboratorium bij Bayer Antwerpen NV en HSEQ Manager Benelux, voorzitter van de stuurgroep leefmilieu bij VOKA;
- Hetty Van Emmerik (domeindeskundige), full professor of Organizational Behavior en voorzitter van het Departement Organisatie en Strategie aan de Maastricht University School of Business and Economics;
- Saskia Van Dal (student-lid), afgestudeerd in 2011 aan de hbo-opleiding Technische Bedrijfskunde (Nederland).

Secretaris:

- Jetje De Groof, medewerker VLHORA.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 16, 17 en 18 mei 2011. Het visitatierapport dateert van 8 december 2011.

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLHORA vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

### **3. Inhoudelijke overwegingen**

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

#### *Doelstellingen*

De commissie stelde vast dat de doelstellingen van de opleiding aansluiten bij de decretale competenties op het niveau van de bachelor academisch onderwijs. Het competentieprofiel van de opleiding stoelt op drie clusters: (1) de HUB-competenties, waarin vooral de visie van de instelling is vertaald, (2) de algemene competenties en (3) de domeinspecifieke competenties. De commissie waardeert de duidelijke en afgelijnde formulering en de sterke en geïntegreerde combinatie van professionele en academische gerichtheid. Het profiel leidt tot een basisniveau van kennis en competenties gericht op de ondersteuning, uitvoering en uittekening van het milieu- en preventiebeleid van een onderneming. De opleiding schenkt onder meer specifieke aandacht aan de internationale component en de academische component.

De commissie stelde vast dat de domeinspecificiteit van de eindkwalificaties wordt gewaarborgd. De eindkwalificaties zijn afgestemd met werkveld en alumni. Ze zijn interdisciplinair georiënteerd op de drie dimensies van de opleiding – milieu, preventie en management. Verder zijn ze in lijn met de geldende regelgeving en de wettelijke vereisten wat betreft de functies van preventieadviseur en milieucoördinator. De commissie adviseert verder om de aandacht in het programma voor de ontwikkeling van vaardigheden duidelijker te expliciteren in de eindkwalificaties en om expliciete aandacht te schenken aan eindkwalificaties rond maatschappelijk verantwoord ondernemen. Ten slotte wijst zij op een discrepantie rond humanresourcesmanagement. Indien de opleiding plant om deze component niet verder uit te bouwen in het programma, raadt zij aan om hem ook uit de eindkwalificaties te schrappen.

#### *Programma*

De commissie stelde vast dat het programma van de opleiding professioneel en academisch is gericht. De praktijkgerichtheid en academisering van het programma komen in alle leerlijnen aan bod. Studenten lopen onder meer stage in een bedrijf of organisatie en kunnen tijdens de opleiding diverse wettelijk erkende attesten behalen. Het programma schenkt ook aandacht aan projectwerk in een reële bedrijfscontext, ondersteund door een portfolio.

Pagina 3 van 10 Het programma is up to date en wordt voortdurend aangepast aan de evoluerende beroepscontext. Verder schenkt het programma aandacht aan onderzoeksmethodologie en statistiek en evidence-based denken. Studenten leren onderzoekscompetenties aan via projectwerk en de bachelorproef. Ten slotte formuleert de commissie nog enkele aanbevelingen. Zij raadt aan om zo snel mogelijk meer aandacht te besteden aan de REACH- en CLP-verordeningen in de cursus "gevaarlijke stoffen" en om LDAR op te nemen in het opleidingsonderdeel milieuraapportering of milieurecht.

De commissie stelde vast dat de eindkwalificaties adequaat en evenwichtig zijn geconcretiseerd in het programma, via vier leerlijnen: (1) milieu, (2) preventie, (3) management en (4) academische vorming. Zowel de academische component als de praktijkoriëntatie zijn in alle leerlijnen geïntegreerd. De commissie waardeert dit. Verder ontwikkelt de opleiding een degelijke internationale dimensie. De commissie raadt aan om hier blijvend werk van te maken.

De commissie stelde vast dat de structuur van het programma de inhoudelijke samenhang waarborgt. De structuur van het programma steelt op leerlijnen. De vormgeving en integratie zijn goed, maar kunnen nog beter worden uitgewerkt. De leerlijnen vertonen meestal een goede onderlinge samenhang. Het evenwicht is evenwel nog niet over de hele lijn bereikt, meer bepaald valt de hoge studieomvang van de leerlijn preventie op. De commissie adviseert om het evenwicht te optimaliseren via een herverdeling van de studiepunten.

De commissie stelde vast dat de begrote studielast beantwoordt aan de reële studielast en de decretale voorwaarden. De opleiding voert regelmatig studietijdmetingen uit en stuurt bij waar nodig. Zij neemt ook maatregelen om piekbelasting te vermijden. De studielast in het derde bachelorjaar blijkt aan de hoge kant, maar er zijn geen grote knelpunten.

De commissie stelde vast dat de opleiding de decretale toelatingsvoorwaarden correct toepast. In de periode 2004-2006 steeg het aantal studenten van 19 naar 43. In het academiejaar 2010-2011 daalde het aantal studenten van 44 naar 25. De commissie adviseert dat de opleiding de oorzaak van de dalende instroom nader onderzoekt. Een andere evolutie is dat het merendeel van de generatiestudenten instroomt uit het ASO. De opleiding blijkt verder ook interessant voor zij-instromers. De commissie waardeert dit.

De opleiding bedraagt 180 studiepunten en beantwoordt aan de decretale eisen inzake studieomvang.

De commissie stelde vast dat de didactische vormgeving aansluit bij de doelstellingen van de opleiding. Leerinhouden, onderwijsmethoden, studiemateriaal en toetsing zijn goed op elkaar afgestemd en ondersteunen groeiende zelfstandigheid van studenten. Verder werkt de opleiding met niveau-indicatoren uit het HUB-competentiemodel en hanteert zij een brede waaier aan werkvormen en leermiddelen. De commissie is vol lof over het didactisch concept. Zij raadt evenwel aan om het overzicht van gebruikte werkvormen en leermiddelen, dat wordt gebruikt in de leerlijncommissies, concreter uit te werken.

De commissie stelde vast dat de beoordeling en toetsing adequaat en evenwichtig is afgestemd op de leerdoelen. De opleiding gebruikt gevarieerde en competentiegerichte toetsvormen. De examenvragen zijn van voldoende niveau. De commissie adviseert verder om de voorbereidingstijd voor de zitting in juni te herbekijken.

Pagina 4 van 10 Zij raadt ten slotte aan om de inspanningen verder te zetten rond een meer strikte koppeling tussen beoogde competentie en toetsing.

#### *Inzet van personeel*

De commissie stelde vast dat het personeel van de opleiding academisch en professioneel is gericht. Het personeelsbeleid schenkt veel aandacht aan onderzoekscompetenties. De overgrote meerderheid van de docenten is onderzoeksactief. Zij worden halftijds ingezet voor onderzoeksopdrachten. De commissie stelt vast dat de onderzoeksoutput in stijgende lijn evolueert. Veel docenten hebben een internationaal onderzoeksnetwerk uitgebouwd. Verder doet de opleiding beroep op gastdocenten met gespecialiseerde praktijkervaring. De commissie adviseert ten slotte om de internationale ervaring van het personeel te verbreden en de mogelijkheden rond docentenuitwisseling uit te bouwen.

De commissie stelde vast dat de opleiding over voldoende personeel beschikt. De bacheloropleiding telt 40 docenten, gastdocenten inbegrepen. De meeste van hen zijn voltijds aangesteld, maar combineren de opdracht met onderwijsopdrachten aan andere faculteiten. De commissie waardeert de meerwaarde van deze verwevenheid. Studenten noemen de nabijheid van de docenten als een sterk punt van de opleiding. Docenten zijn tevreden over de taakbelasting, zij noemen de werkdruk hoog maar hanteerbaar. De commissie adviseert ten slotte om jonge docenten extra te ondersteunen tijdens de eerste jaren van hun aanstelling.

De commissie stelde vast dat het personeel voldoende is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Zij concludeert onder meer dat het aantal gepromoveerde docenten beantwoordt aan de eisen van de academisering. De instelling voert een degelijk personeelsbeleid. Functioneringsbegeleiding, evaluatie en professionalisering krijgen voldoende aandacht. De commissie adviseert evenwel om ten minste één functioneringsgesprek per jaar te voeren. De docententevredenheid is groot.

#### *Voorzieningen*

De commissie stelde vast dat de opleiding beschikt over geschikte huisvesting en materiële voorzieningen. De instelling werkt aan een geïntegreerd masterplan voor de optimalisering van haar huisvesting, stoelend op een sterke visie. De commissie waardeert onder meer het Research Center, de multimedialokalen en de cafetaria. Verder stelt zij vast dat de opleiding geen labofaciliteiten voorziet waar praktische vaardigheden worden aangeleerd. Dit gebeurt meteen op de werkvloer via projectwerk. Verder blijkt ook de opzet van de nieuwe centrale bibliotheek goed doordacht. Studenten zijn positief. De commissie adviseert ten slotte om meer aandacht te schenken aan veiligheidsaspecten, zoals branddeuren, en om de link tussen de centrale webpagina en de webpagina's van de onderzoeksgroepen te verhelderen.

De commissie stelde vast dat studenten excellent worden geïnformeerd en begeleid. De commissie is sterk onder de indruk van de kwaliteit van de verschillende faciliteiten, zoals trajectbegeleiding, studiebegeleiding, studentenbegeleiding, de ombudsdienst en de psychosociale begeleiding. De docenten spelen een belangrijke rol bij de vakinhoudelijke studiebegeleiding. Ook voor buitenlandse studenten staat een ruim aanbod aan begeleidingsfaciliteiten ter beschikking.

De commissie stelde vast dat nagenoeg alle aspecten van de opleiding periodiek worden geëvalueerd aan de hand van toetsbare streefdoelen. Het kwaliteitsbeleid wordt instellingsbreed ondersteund, op basis van overtuigende doelstellingen. Het kwaliteitsstelsel van de opleiding is eveneens goed uitgewerkt.

De commissie stelde vast dat de opleiding aantoonbare verbetermaatregelen realiseert. De opleiding werkt sterk verbetergericht. De overleg- en participatieorganen van de opleiding zijn de motor voor verbetering. De pdca-cyclus is goed zichtbaar aanwezig.

De commissie stelde vast dat de opleiding relevante stakeholders actief betreft bij de interne kwaliteitszorg. Personeelsleden zijn vertegenwoordigd in diverse gremia en projectgroepen. De opleiding beoogt "eigenaarschap" voor personeelsleden. 73% van hen zegt actief mee te werken aan kwaliteitszorg. Studenten krijgen een stem via diverse organen en bevragingen. Verder biedt de opleiding mogelijkheden tot netwerken voor alumni. De alumnivereniging is recent opgestart. De commissie adviseert om deze in te zetten om de betrokkenheid van de alumni te verhogen. Het werkveld is betrokken via de gastdocenten en een resonantieraad. De commissie beveelt evenwel aan om meer manieren te zoeken om het werkveld te betrekken.

#### *Resultaten*

De commissie stelde vast dat de competenties van de afgestudeerden goed aansluiten bij de beoogde eindkwalificaties. Zij leidt dit onder meer af uit het enthousiasme vanwege alumni en werkveld over de unieke combinatie van academische competenties en praktijkgerichtheid. Verder evolueert de onderzoeksoutput van de docenten in stijgende lijn. De commissie adviseert om ook geleidelijk te streven naar publicaties met een hoge impactfactor. Ten slotte raadt zij aan om de doorstart met betrekking tot internationalisering te bewaken.

De commissie stelde vast dat het rendement van de opleiding voldoende is. De opleiding beoogt enerzijds om het onderwijsrendement te maximaliseren en anderzijds om de studieduur niet nodeloos te laten oplopen. Zij heeft streefdoelen geformuleerd. De commissie heeft de algemene indruk dat het onderwijsrendement aan de maat is, maar heeft het bijzonder moeilijk met de interpretatie van de aangeleverde gegevens. De opleiding hanteert het gemiddeld slaagpercentage voor alle opleidingsonderdelen uit een bepaald opleidingsjaar als maatstaf. De cijfers die de commissie kon inkijken liggen hoger dan het streefdoel. In de periode tussen 2005-2006 en 2008-2009 daalden de rendementscijfers van het eerste en derde bachelorjaar lichtjes. In 2008-2009 bedroeg het onderwijsrendement 65,9% in het eerste bachelorjaar, 85,9% in het tweede bachelorjaar en 88,7% in het derde bachelorjaar. De commissie kon uit deze cijfers opmaken dat het overgrote gedeelte van de studenten zijn bachelordiploma na drie jaren behaalt. Zij adviseert evenwel om te zoeken naar manieren om het onderwijsrendement op een overtuigende wijze te analyseren en te documenteren. Ten slotte beveelt ze aan dat de opleiding haar zoektocht naar nieuwe indicatoren voor de beoordeling van studieduur en doorstroom zou verder zetten.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

#### **4. Academiseringsproces**

De NVAO heeft bij de analyse van het opleidingsrapport bijzondere aandacht besteed aan het academiseringsproces. Zij heeft zich meer bepaald de vraag gesteld of de realisaties en plannen, op grond waarvan de commissie haar oordeel vormt, voldoende aannemelijk maken dat de academiseringsdoelstellingen in 2013 worden gerealiseerd en de opleiding dan volledig aan de accreditatiecriteria zal beantwoorden.

De NVAO heeft daarbij gebruik gemaakt van het accreditatiekader (hoofdstuk 4) ten behoeve van de accreditatie van academiserende opleidingen. Samengevat zijn daarbij volgende criteria aan de orde:

- uit de doelstellingen blijkt duidelijk dat een wetenschappelijke oriëntatie wordt beoogd en er worden onderzoekscompetenties verwoord;
- academisering komt aan bod in de inrichting en opzet van het programma, inbedding van het onderwijs in het onderzoek is reeds duidelijk zichtbaar en de reeds gerealiseerde plannen en voornemens geven vertrouwen dat de doelstellingen van het omvormingsdossier worden gehaald;
- een onderzoeksomgeving, die de opleiding ondersteunt en voedt, is in ontwikkeling en de docenten zijn in voldoende mate betrokken bij het onderzoek;
- het is aannemelijk dat de opleiding de academiseringsdoelstellingen in 2012-2013 heeft gerealiseerd en dan dus volledig aan de accreditatiekaders voldoet.

De NVAO stelt vast dat de commissie in december 2011 een opleiding aantrof die behoorlijke vorderingen heeft gemaakt in het academiseringsproces en reeds resultaten neerzet rond academisering.

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
<b>1 Doelstellingen opleiding</b>	V	1.1 niveau en oriëntatie	G
		1.2 domeinspecifieke eisen	G
<b>2 Programma</b>	V	2.1 eisen gerichtheid	G
		2.2 relatie doelstellingen - programma	G
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	G
		2.5 toelatingsvoorwaarden	G
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	G
		2.8 beoordeling en toetsing	G
		2.9 masterproef	NVT
<b>3 Inzet van personeel</b>	V	3.1 eisen gerichtheid	G
		3.2 kwantiteit	G
		3.3 kwaliteit	G
<b>4 Voorzieningen</b>	V	4.1 materiële voorzieningen	G
		4.2 studiebegeleiding	E
<b>5 Interne kwaliteitszorg</b>	V	5.1 evaluatie resultaten	G
		5.2 maatregelen tot verbetering	G
		5.3 betrokkenheid	V
<b>6 Resultaten</b>	V	6.1 gerealiseerd niveau	G
		6.2 onderwijsrendement	V

E=excellent; G=goed; V=voldoende; O=onvoldoende.

**Eindoordeel: positief**

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	ORDEEL
1 Doelstellingen	V
2 Programma	V
3 Inzet personeel	V
4 Voorzieningen	V
5 Interne kwaliteitszorg	V
6 Resultaten	V

**Eindoordeel: positief**



betreffende de accreditatie van de Bachelor of Science in het milieu- en preventiemanagement (academisch gerichte bachelor) van de HUB-EHSAL.

De NVAO,  
Na beraadslaging,  
Besluit:

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en -besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor of Science in het milieu- en preventiemanagement (academisch gerichte bachelor) van de HUB-EHSAL goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Brussel wordt georganiseerd.

Gelet op de door de instelling aangevraagde overgangsmatige regeling inzake academisering wordt de accreditatie verleend voor een periode van zes jaar.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2012-2013 tot en met het einde van het academiejaar 2017 – 2018.

Den Haag, 19 juli 2012

Voor de NVAO,

b/a  


Lucien Bollaert  
(bestuurder)

---

<sup>1</sup> Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport. De instelling heeft geen opmerkingen en/of bezwaren geformuleerd op het ontwerp van accreditatierapport.

– naam instelling	HUB-EHSAL
– adres instelling:	Stormstraat 2
	B-1000 BRUSSEL
	BELGIE
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie	Bachelor in het milieu- en preventiemanagement
– specificatie	of Science
– niveau en oriëntatie	academisch gerichte bachelor
– studieomvang	180 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen:	/
– studietraject voor werkstudenten:	/
– vestiging opleiding	Brussel-Hoofdstad
– onderwijstaal	Nederlands
– studiegebied	Gezondheidszorg
– bijkomende titel	geen